

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dialogorum libri quattuor

Gregor <I., Papst>

[Basel], 1496

Beati Gregorii pape dialogorum liber primus: de vita et miraculis patrum
Italicorum feliciter incipit

[urn:nbn:de:bsz:31-313470](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-313470)

Beati Gregorij pape in libros dialogorum prefatio feliciter incipit

Quadā die nimis quorūdaꝫ se-
culariū tumultū deſſus: q̄
b^o in ſuis negotijs plerūq; co-
gimur ſoluere etiā qđ nos cer-
tū eſt non debere: ſecretū locū

petij amici meroris vbi oē qđ de mea mi-
hi occupatiōe diſpicebat ſe patēter oſte-
deret: tūcūta que in ſilgere dolorem con-
ſueuerant: cōgeſta ante oculos licēter ve-
ntrent. Ibi itaq; cū afflictuſ valde ⁊ diu
tacitus ſederē: dilectiſſimus filius meus
Petr^o diaconus affuit: qui mihi a prime
uo iuuentutis flore in amicitijs familiarit^{er}
obſtrict^{us} eſt atq; ad ſacri verbi indagatio-
nē ſoci^{us}. Qui graui ep̄co qui cordis lang-
uore me intuens ait: Nunqđ nā noui tibi
aliqđ accidit qđ pl^o te ſolito meror tenerē?

Cui inquā: Meror petre quem quotidie
patior: ⁊ ſemp̄ mihi p̄ vſuz ver^o eſt: ⁊ ſem-
per p̄ augmentū nou^o. Infelix q̄ppe ani-
mus me^o occupatiōis ſue pulſar^o vulne-
re meminit qualis aliqñ i mōaſterio fuit:

quō ei labētia cūcta ſubtererāt: qđ tū reb^o
oib^{us} q̄ voluunt eminebat: qđ nulla niſi
celeſtia cogitare cōſueuerat: qđ etiā reſe-
tus corpe ipſa tā carnis clauſtra contēpla-
tione trāſibat.

Ad mortē quoq; que pes-
ne cūctis pena eſt: videlicet vt ingreſſum
vite laboris ſui premiū amabat. At nunc
ex occaſione cure paſtoratis ſeculariū ho-
miniū negocia patiē: ⁊ poſt tā pulchrā q̄e-
tis ſue ſpecie terreni act^o puluere ſedat.

Cūq; ſe p̄ cōdeſcēſione multozū i ad exte-
riora ſparſerit: etiā cū interiora appetit:
adhuc p̄culdubio mīnoz redit. Perpen-
do itaq; qđ tolero: pp̄ do qđ amiſi: dūq;
intueor: illud qđ pdidi: ſit hoc graui^o qđ
porro. Ecce eteni nūc magni maris flucti-
bus quartor: atq; i nauī mētis tēpeſtatis
valide p̄cellis illi dor.

Et cū prioris vite
recolo: qđ poſt tergū ductis oculis viſo li-
tore ſuſpiro. Qđq; adhuc graui^o eſt: dū
imēſis fluctib^{us} turbat^o feror: vix tā portū
videre valeo quē reliq; qđ ⁊ ita ſunt caſus
mētis vt pri^o quidē p̄dat bonū qđ tenuit:
ſi tū ſe pdidiſſe meminerit. Cūq; lōgi^o res

ceſſerit: etiā boni ipſi^o qđ pdiderat obliuiſ
ſciſ. ſitq; vt poſt neq; p̄ memoriā videat
qđ pri^o p̄ actionē tenebat. An̄ illas hoc
agit qđ p̄miſi: qđ cū nauigam^o lōgius: tā
nec portū q̄tis quē reliquim^o videmus.

Nōnunq; vero ad augmētuz mei doloris
adiūgit qđ quorūdaꝫ vita qđ p̄no ſeculū tota
mēte reliquerūt: mihi ad memoriā reuo-
caf. Quozū dū culmē aſpicio: qđ tū ipſe in
infirmis taceā agnoſco: quoz pluriim^o cō-
ditozi ſuo i ſecretioz vita placuerūt: qđ ne
p̄ hūanos ac^o a nouitate mētis vetereſce-
rēt: eos oipotēs de^o hui^o mūdi laborib^{us}
noluit occupari. S; que tā plara ſūt me-
lius ſimuoſi: ſi ea qđ p̄ inquisitionē ac r̄ſione
dicēda ſūt: ſola noīn p̄notatiōe diſtinguo.

**Beati Gregorij pape dialogorum
liber primus de vita ⁊ miraculis
patris Italicoꝝ feliciter incipit.**

**De petitione petri diaconi vt
aliq; ſibi patrū narrent exempla
ac reſpoſiōne ſancti Gregorij: cū
expoſitiōe vite: ac miraculoꝝ ho-
norati abbatis monaſterij Sun-
denſis.**

Cap. I. Petrus.
En valde i Italia quorū
daꝫ vitaz virtutib^{us} fulſiſſe
p̄gnoui. Ex quoz igi^o cō-
paratiōe accēder^o ignoro.
Equidez bonos viros in
hac terra fuiſſe nō dubito.

ſigna tū atq; virtutes aut ab eis neq; ſa-
cra exiſtio: aut ita ſūt hacten^o ſilētio ſup̄-
p̄ſa: vt virū ne ſint facta neſciamus.

Gregorius.
I ſola petre referā qđ de p̄fectis p̄
bariſq; viris: vn^o ego homincoꝝ
vel bonis ac fidelib^{us} viris atteſtā
ſib^o agnoui: vt p̄ memetiſm̄ didici: dies
vt opinor anteq; ſermo ceſſabit.

Petrus.
Ellē querenti mihi de eis aliqua
narrare: neq; hac p̄ re interrump̄
pere expoſitiōis ſtudium graue
a illi

videat: qz nō dispar edificatio oris ex me-
 moria virtutū. In expositiōe quippe qua-
 liter inueniēda atqz tenēda sit virtus: ag-
 noscit. In narratiōe vero signozū cognos-
 scim: inuēta ac retēta qualiter declarat.
 Et sunt nōnulli quos ad amorē patrie ce-
 lestis plus exēpla q̄ predicamēta succen-
 dūt. Sit vero plerūqz auditiōis aīo duplex
 adiutoriū in exēplis patrū. qz r ad amorē
 vītute vite ex precēdētū compatiōe accē-
 dit: r iā si se esse aliquid estimat: dū melio-
 ra de alijs cognouerit humiliatur.

Gregorius.

E que mihi sunt virozū venerabi-
 lū narratiōe compta incūctanter
 narro sacre auctoritatis exemplo.
 Cum mihi luce clari? cōter qz Lucas r
 Marc? euāgelij q̄ scripserūt nō visu sed
 auditu didicerint. Sed vt dubitatiōis oc-
 casionē legentibus subtrahā: p̄ singula q̄
 describo quib? hec narrātib? mihi comp-
 ta sint manifesto. Hoc vero scire te cupio
 qz in quibusdā sensum solūmodo: in quib-
 busdā vero r verba cum sensu teneo: qz si
 de psonis obus ipsa specialiter verba tes-
 nere voluissē: hec rusticano vsu prolata
 fil? scribētis nō apte suscipet. seniorum
 valde venerabilij vidi cū relatione quod
 narro.

Enantij quedā patritij in samne
 ptibus villa fuit in qua Colonus
 eius filij honoratū noie habuit q̄
 ab annis puerilib? ad amorē celestis pa-
 trie p̄ abstinentiā exarsit. Cūqz tā magna
 cōueratiōe polleret: seseqz iam ab ocioso
 quoqz sermone restringeret: multūqz vt p̄
 fatus sum p̄ abstinentiā carnē domaret.
 Die quadā parētes eius vicinis suis con-
 uitiū fecerūt: in quo ad vescendū carnes
 parate sunt: quas cū ille ad esum cōtinge-
 re p̄ abstinentie amorē recusaret: ceperunt
 ei parētes eius irridere ac dicere. Comes-
 de: nūquid piscē in his mōtib? tibi alla-
 turi sum? Illi vero in loco audiri pisces
 cōsueuerāt nō videri: sed cū his sermoni-
 bus honorat? irrideret: repēte in cōuitiū
 aqua ad ministeriū defuit: cū stula lignea

sicut illic moīs ē mancipiū ad fontē pres-
 xit: dūqz bauriret aquā: pisci s stula intra-
 uit. Reuersusqz mācipiū ante ora discubē-
 tū piscē cū aqua fudit que ad totū diei vt
 cū potuisset honorato sufficere. Mirati
 oēs totaqz illa parentū irrisio cessauit. Le-
 pere nāqz in honorato honorare abstinen-
 tiā quā ante deridebāt: sicqz a dei hoīe ir-
 risiōis vterit obprobria piscia de mōre:
 qui cū magnis virtutib? cresceret a predi-
 cto dño suo libertate donat? est: atqz in
 eo loco q̄ fundis dicit monasteriū constru-
 xit: in quo ducentozū fratū monachozū
 pater exiit: ibiqz vita illi? cūcūquaqz ex-
 empla eximie cōueratiōis dedit. Hā que
 dā die ex eo mōte qui et? monasterio i ex-
 celso p̄minet: ingētis facti moles erupta ē.
 Que p̄ deuexū mōtis latus ventēs toti?
 ruinā celle oīm fratū interitū minaba-
 tur. Quā cū venientes desup vir sanct? vi-
 disz: frequētī voce xp̄i nomē inuocās: ex-
 tensa mox dextera signum ei crucis oppo-
 suit: eāqz in ipso deuexi mōtis latere cadē-
 tē fixit sicut religiosus vir Laurētius p̄-
 hibet: r qz loc? ei nō fuerat quo inherere
 potuissz: aspiciē ita vt nūc vsqz montē cer-
 nentibus casura pēdere videatur.

Petrus.

Uramus hec tam egregius vir vt
 post magister discipulozū fierete
 prius habuit magistrum.

Gregorius.

Equa q̄ hunc fuisse cuiusqz disci-
 pulū audiui: sed lege nō p̄stringit
 sancti spiritus donū. Nus quidē
 recte cōueratiōis est: vt preesse non au-
 deat qui subesse nō viderit: nec obediē-
 tiā subiectis impet quā prelatis nō nouit
 exhibere. Sed tamē sūt nōnulli qui ita p̄
 magisteriū spūs intrinsecus docētur vt r
 si eis exterius humani magisterij discipli-
 na desit: magisterij intimi cēsura nō desit.
 Quozū tamē libertas vite ab infirmis in
 exemplū nō est tradēda: ne dū se quisqz si-
 militer sancto spiritu impletū p̄sumit: di-
 scipul? hominis esse despiciat: r magister
 erroris fiat. Deus autē que diuino spiri-

tu impletur habz euidētissima signa sua: virtutes scilicet ⁊ humilitatem: q̄ si utroq; pfecte in vna mēte conueniunt: liquet qd̄ de presentia sancti spūs testimoniū ferāt. Sic quippe etiā Iohānes baptista magi strū habuisse nō legit: neq; ipsa veritas q̄ corporali presentia ap̄los docuit: eū corporaliter inter discipulos aggregauit. S; quē intrinsec⁹ docebat: extrinsec⁹ quasi in sua libertate reliquerat. Sic moyses in heremo edocet⁹ mandatū ab angelo vidicit qd̄ p̄ hominē nō cognouit: sed hec vt̄ predixi mus infirmiq; venerāda sunt nō imitāda.

De Libertino preposito eiusdem monasterij: Cap. ij.

Petrus.

Placet qd̄ dici sed peto vt̄ mihi dicas si tātus hic pater aliques sui imitatorum discipulum reliquit.

Gregorius.

In reuerēdissimus Libertin⁹ qui regis Torile tempore Gothorū eiusdē Sinidensis monasterij p̄positus fuit: in discipulatu illi⁹ cōuersatus atq; eruditus ē. De quo quāuis virtutes multas plurimorum narratio certa vulgauerit. Predictus tñ Laurētius religiosus vir q̄ nunc sup̄est ⁊ ei ipso i tpe familiarissim⁹ fuit: multa mihi dicere de illo p̄sueuit: ex quib⁹ ea que recolo: pauca narrabo.

In eadē puincia Samnie: quā supra memorant: idē vir p̄ vilitate monasterij carpebat iter. Dumq; darida Gothorum dux cū exercitu in loco eodē venisset: del serū ex caballo in quo sedebat: ab hominib⁹ eius plectus ē. Qui iumēti perditū dāna libētē ferēs: patietē etiā flagelluz qd̄ tenebat diripiētib⁹ obtulit dicēs: Collice vt̄ habeatis qualiter hoc iumentū minare valeatis. Quib⁹ dicitis p̄tinus se in orationē dedit. Cursu autē rapido predicti ducis exercit⁹ puenit ad fluuiū qui vocat̄ vultur⁹: ibiq; eqs suos ceperūt singuli hastis iudere ⁊ calcarib⁹ cruentare. S;

tñ equi verb̄arib⁹ cesi: calcarib⁹ cruentati fatigari poterāt: moueri nō poterāt: sicq; aquā fluminis tāgere quasi mortale precicū p̄timecebāt. Cūq; diu cedēdo fessores singuli fatigarent: vn⁹ eorū intulit q̄a ex culpa quā seruo dei in via fecerāt: illa sui itineris dispēdia tolerabāt. Qui statim reuersi post se Libertinū reperit i oratione p̄stratū. Qui cū dicerēt: surge tolle caballū tuū: ille rēdit: Ite cuz bonoz ego caballū opus nō habeo. Descēdentes vero inuitū eū in caballū de quo deposuerant: leuauerūt ⁊ p̄tin⁹ abscēserūt. Quorū eq̄tano cursu illud qd̄ p̄tin⁹ nō poterāt trāsire flumē trāsierūt: ac si ille fluminis alue⁹ aquā minime haberet. Sicq; factū est vt̄ dum seruo dei vnus caballus reddidit: oēs a singulis reciperentur.

Sedem vero tpe in eadē p̄tes Buccelin⁹ cum frācis venit. De monasterio vero p̄fati viri famuli dei rumor exierat: q̄ multas pecunias haberet. Ingressi oratoriū frāci: ceperūt seuitēs Libertinū sp̄rere: Libertinū clamare: vbi in oratiōe illa p̄strat⁹ iacebat. Mira valde res querētes seuitētes frāci ingrediētes in ipso impingebāt: ⁊ ipm̄ videre nō poterāt: sicq; sua cecitate frustrari: a monasterio sunt vacui regressi.

Mio quoq; tpe p̄ causa monasterij abbat̄is iussu qui honorato ei⁹ magistro successerat: Rauennam p̄gebat. Pro amore vero eiusdē venerabilis Honorati quocūq; Libertinus ibat ei⁹ semp calligulā in sinu portare cōsueuerat: itaq; dū p̄geret accidit vt̄ quēdā mulier extincti filij corpusculuz ferret. Quo dū seruū dei fuisset intuita: amore filij succensa iumentū suū p̄ frenū tenuit: atq; cū iuramēto dixit. Nullaten⁹ recedis nisi filiū meū suscitaueris. At ille inuistatū habēs tale miraculū expauit: petitionē illi⁹ iuramēto declinare mulieris voluit: s; ne quā p̄ualēs aīo hesit. Considerare libet quale: quātūq; in ei⁹ p̄ctore certamē fuerit. Ibi q̄ppe pugnabat inter se humilitas conuersatiois: ac pietas matris: ⁊

mot ne iniustata presumeret: dolo: ne or-
bate matri nō subueniret: sed ad maiores
dei gloriā vicit pietas illi peccatū virtutis
qđ ideo fuit validū: qđ viciū. Virtutis enī
peccatus non esset si hoc pietas nō vicisset.
Itaq; descendit: genuflexit ad celū manus
tetēdit: calliculā de sinu protulit: sup ex-
tincti pueri corp⁹ posuit. Quo orante aīa
pueri ad corp⁹ redijt: quē manu compre-
hēdit ac fieri matri viuente reddidit: atq;
iter qđ cepat peregit.

Petrus.

Quid nā hoc esse dicim⁹: virtutem
tanti miraculi honorati egit meri-
tum: an petitio libertini?

Gregorius.

In ostēsiōne tā mirabilis signi cū
fide femine virtus conuenit viro:
rūq; atq; ideo Libertinus existit
ista potuisse qđ plus didicerat de magistri
de sua virtute cōsiderē. Cui⁹ enī calli-
culā in peccatū extincti corpusculi posuit: ei⁹
nimirū animā obtinere qđ petebat estima-
uit. Hāc heli⁹ quoq; magister pallium
ferēs atq; ad iordanē veniēs percussit semel
z aquas minime diuisit. Sz cū repēte di-
ceret: vbi est deus helie: etiā nūc percussit
fluuiū magister pallio ac iter in aquas fe-
cit. Per pēdis petre q̄tum in exhibēdis
virtutib⁹ hūilitas valet: tūc exhibere ma-
gistri meritū virtutez potuit: qñ magistri
nomē ad memoriā reduxit? Quia enī ad
humilitatē sub magistro redijt: qđ magi-
ster fecerat z ipse fecit.

Petrus.

Ibet qđ dicis: sed queso ē ne ali-
quid allud: qđ adhuc de ipso dei
famulo ad nostrā edificationē tra-
bere valeas?

Gregorius.

Est plane: sed si sit qui velit imita-
ri. Ego enī virtutē patiētie tanti
patris signis z miraculis maiorē
credo. Quadam nāq; die is qui post ve-
nerabilis honorati extitū monasterij regi-
men tenebat: cōtra eundē venerabilē Li-

bertinū in grauē iracūdia exarsit: ita vt eū
manibus cederet: z quia virgā qua eū fe-
rire posset minime inuenit: comprehēso
scabello subpedaneo faciē ei ac caput tu-
tūd: totūq; illius vultū tumentē ac lini-
dum reddidit. Qui vehemēter zelus ad-
stratū propriū tacitus recessit. Die vero
altera iturus erat p vtilitate monasterij
causa constituta. Expletis igit hymnis
marutinalibus Libertinus ad lectū abba-
tis venit orationem sibi humiliter petijt:
Sciēs vero ille q̄tum a cūctis honoret:
quantūcūq; diligere: p iniuria quā ei in-
gesserat: recedere eū velle a mōasterio pu-
tabat atq; requisitū vicēs: Abi vis ire?
Cui ille respōdit: monasterij causa cōsti-
tuta est pater quā declinare nequeo: quia
besterno die me hodie iturus pmissū: illuc
ire disposui. Tūc ille a fundo cordis con-
siderās asperitatē z duriciā suam: humili-
tatem ac mansuetudinē Libertini ex lec-
to pshijt: pedes Libertini tenuit se: pec-
casse seq; reū esse testatus est: qui tāto ta-
lios viro tam crudelē facere cōtumeliā p-
sumpisset. At contra Libertinus se e in-
terrā prosternens eiusq; pedibus prouo-
lutus sue culpe: nō illius seculie fuisse re-
ferebat qđ protulerat. Sicq; actus est vt ad
magnam mansuetudinē duceret pater: et
humilitas discipuli magistra fieret magis-
tri. Cūq; pro vtilitate monasterij ad con-
stitutionē cause egressus fuisset: multi viri
noti ac nobiles qui eū valde honorabāt
vehemēter admirati sollicitē requirebāt:
quid nā hoc esset qđ tam tumentē ac lini-
dam haberet faciē. Quibus ille dicebat:
besterno die sero peccatis meis erigētib⁹
in scabello subpedaneo impingebaz atq;
hoc pertuli. Sicq; vir sanctus seruans in
pectore honorē veritatis z magister: nec
patris prodebat vicū: nec falsitatis in-
currit peccatum.

**De monacho hortulano mo-
nasterij eiusdem. Cap. III.**

Petrus.

Patas ne vir iste venerabilis. **V**bertinus de quo tot signa et miracula retulisti: in tam ampla congregatione imitatoris sui in virtutibus non reliquit?

Gregorius.

Felix qui appellabat curius que ipse bene nosti qui eiusdem monasterij nuper prepositus fuerat: multa mihi de fratribus eiusdem monasterij admiranda narrabat. Ex quibus aliqua que ad memoriam ventura: suppriimo: quia ad alia festino: sed unum dicam quod ab eo narratum pretereundum nullo modo estimo.

In eodem monasterio quidam magne vite monachus erat hortulanus. Fur vero venire consueverat et per sepe ascendere et occulte olus auferre. Cumque ille multa plantaret: que minus inueniret et alia pedibus conculeata: talia discrepta conspiceret totius hortum circumiens inuenit iter: unde fur venire consueverat: qui in eodem hortu deambulans reperit etiam serpentem cui precipiens dixit: Sequere me atque ad aditum furis perueniens impauit serpentem dicens: In nomine Iesu precipio tibi ut aditum istum custodias: ac fures huc ingredi non permittas. primum serpens totum se in itinere in transuersum tetendit: et ad cellam monachus rediit. Cumque meridiano tempore sancti quiesceret: more solito fur aduenit ascendit sepe. Et cum in hortum pedem poneret vidit subito quod extensus serpens clausisset viam: et tremefactus post semetipsum concidit eiusque pes per calcamentum in sude sepiis inhesit: sicque visus duos hortulanus rediret deorsum capite pepedit. Consuetam horam venit hortulanus: pendente in sepe fures reperit et serpenti dixit: Gratias deo implesti quod iussi: recede modo qui statim abcessit: ad furem vero perueniens ait: Quid est frater: tradidit te mihi deus: quare in lascoze monachorum furtum toties facere presumpsisti? Cui hec dicens pedem illius a sepe in qua inheserat soluit. Cumque sine lesione deposuit. Cui dixit: sequere me. Quae

sequentem duxit ad hortum aditum: et olus que furtim appetebat auferre: ei cum magna dulcedine fuit dicens: Hec de post hoc furtum non facias: sed cum necesse habes hic ad me ingredi: et que tu cum peccato lahorabas tollere: ego tibi deuotus dabo.

De Equitio abbate valerie prouincie. Cap. III.

Petrus.

Quicquid ut inuenio: incassum ego non fuisse patres in Italia que signa facerent estimabam.

Gregorius.

Fortunati viri venerabilis abbatum monasterij quod appellatur balneum Ciceronis: aliorumque etiam virorum venerabilium didici relatione: quod narro: vir sanctissimus Equitius nomine: in valerie prouincie partibus pro vite sue merito apud omnes illic magne admirationis habebatur: cui fortunatus idem familiariter notus fuit. Cui nimirum Equitius pro sue magnitudine sanctitatis multorum in eadem prouincia monasteriorum pater extitit. Hunc cum iuuentutis sue tempore acri certamine carnis incessantia fatigaret: ipse sue temptationis angustie ad orationis studium solertior effecerunt. Cumque hac in re ab omnipotenti deo remedium continuis precibus quereret: noscitur quadam assidente angelo enuchizari se vidit: eiusque visioni apparuit quod omnem modum ex genitalibus eius membris abscideret: atque ex eo tempore ita alienus extitit a temptatione: ac si seipsum non haberet in corpore. Qua virtute fretus ex dei omnipotentis auxilio: ut viris ante preerat: ita cepit post modum etiam feminis preesse: nec tamen discipulos suos admonere cessabat: ne se eius exemplo in hac re facile crederent: neasuri non tempore tantum donum quod non accepissent.

Quam tempore quo malefici in hac sunt Romana urbe deprehensi: Basilii qui in magicis artibus primus fuit in monachico habitu valeria fugiens petijt. Cui ad virum reuerentissimum castorum anteri

ne ciuitatis Episcopum pergēs: sperauit ab eo vt eū Equitio abbati cōmitteret ac sanandum monasterio illi cōmenderet. Tūc ad monasteriū venit episcopus secūq; Basiliū monachū deduxit: Equitius dei famulū rogauit: vt eundē monachū in cōgregationē susciperet. Quē statim vir sanctus intus ait: Hūc quē mihi cōmendas pater: ego nō video monachū esse: sed diaboli. Cui ille respōdit: Occasionē queris ne debeas prestare qd peto: ad quem mor dei famul⁹ dixit. Ego quidē hoc euz esse denūcio qd video: ne tamen nolle me obedire existimes: facio qd iubes. Suscepit itaq; in mōasterio est. Post nō multo vero dies idē dei famul⁹ p exhortandis ad desideria supna fidelib⁹: paulo longi⁹ a cella digressus est. Quo discedēte contigit: vt in monasterio virginū in quo eiusdē patris cura vigilabat: vna earū q iuxta carnis huius putredinē speciosa videbat febricitare inciperet: et vehemēter ariari magnisq; iā vocibus cū stridore clamare. Modo moritura sum nisi Basilius monachus veniat: et ipse mihi p sue curatiois studiū salutē reddat. Sed in tāti patris absentia accedere quip̄tā monachorum in cōgregationē virginū nō audebat: quāto minus ille qui nouus aduenerat: eiusq; adhuc vitā cōgregatio fratrum nesciebat. Missum repente est et dei famulo Equitio nunciatū q sanctimonialis illa imense febribus estuaret: et Basiliū monachi visitationē anxie quereret. Quo audiō vir sanct⁹ dedignādo subrisit atq; ait: Nūquid nō dixi: q dyabolus est iste: non monachus: ite et eū de cella expellite. De ancilla autē dei que anxietate febrū virgetur: nolite esse solliciti: qā ex hac hora neq; febrib⁹ laboratura est: neq; basilicū questura. Regressus est monachus et ea hora salutē restitutā dei virginē agnouit: qui eandē salutē illius dei famul⁹ Equitius longe postus nunciāuit: in virtute scilicet miraculi exemplū tenēs magistri: qui inuitatus ad filiū reguli eum solo verbo restituit salutē: vt reuertens pater ea hora si

lum restitutū vite cognosceret: qua vitas illius ex ore veritatis audiuit. Omēs autē monachi iussione patris sui implētes: eundē Basiliū ex monasterio habitatione repulerūt. Qui repulsus dixit: frequēter se cellā Equitij magicis artib⁹ in aera suspedisse: nec tamē eius quempiam ledere potuisse. Qui non post longū tempus in hac Romana vrbe exardescēte zelo christiani populi igne crematus est.

Quadam vero die vna dei famula ex eodē monasterio virginū ortu ingressa est. Que lactucā conspiciens cōcupiuit: eamq; signo crucis bene dicere oblita auidē momordit: sed correpta a dyabolo protinus cecidit. Cūq; vexaretur: eidē patri Equitio sub celeritate nunciatū est: vt veniret cōcitus: et orando succurreret. Morq; vt ortū idē pater ingressus est: cepit ex eius ore quasi satisfactens ipse qui hāc arripuerat dyabolus clamare dicens: Ego quid feci: ego quid feci? Sedebā ibi sup lactucā: venit illa et momordit me. Cui cū graui indignatiōe vir dei precepit vt discederet: et locū in omnipotētis dei famula nō haberet: qui protinus abcessit: nec eā vltra cōtingere preualuit. Quidā vero felix noīc: Mirra p uincie nobilis pater huius castorij q nunc nobiscū in Romana vrbe demorat: cū eū dē venerabilē virē eq̄tuz sacrū ordinē nō habere cōspiceret: et p singulū discurrere atq; studiose predicare: eū quadaz die familiaritatis ausu adijt dicens: Qui sacrū ordinē nō habes atq; a Romano pontifice sub quo degis: predicatiōis licentiā non accepisti: predicare quō presumis. Qua eius inquisitione cōpulsus: vir sanct⁹ indiciāuit predicatiōis licentiā: qualiter accepit dicens: Ea que mihi loqueris: ego quoq; mecū ipse pertracto. Sed quadaz nocte speciosus mihi p visionem iuuenis astitit: atq; in lingua mea medicinale feramētum: id est feubotonium posuit: dicens: Ecce posui verba mea in ore tuo: egredere ad predicādum: atq; ex illo die etiā cū voluero: de deo tacere nō possum.

Petrus.

Uellem etiā patris huius opus agnoscere qui ferē talia dona a deo percepisse.

Gregorius.

Donus petre ex dono est: nō dō nū ex opere: alioqui grā: iā nō est gratia. **D**ñie quippe opus dona preueniūt: quāuis ex sub

sequēti opere ipsa etiā dona subcresciūt. **N**e tamen vite eius cognitiōe frauderis bene hāc reuerētissimus vir **Albinus** reatine antistes ecclesie cognouit: et adhuc superfunt multi qui scire potuerūt. **S**ed qd plus queris operis: quādo cōcordabat vite mūditiā cū studio predicatiōis? **C**anus quippe illū feruor ad colligēdas deo animas accenderat ut sic monasterijs preesset quaten⁹ per ecclesias: per castra: per vicos: per singulorū quocq; fidelīū domos circūquaq; discurreret: et corda audientīū ad amorem patrie celestis excitaret. **F**rater vero valde villis ī vestibus atq; ita despectus: ut si q̄s illū forasse nesciret: salutatus etiā resalutare despiceret. **E**t quotiens alia tēdebat ad loca in iumentū sede re cōsueuerat: qd esse despectabilis oībus iumentis in cella potuisset. **I**n quo etiam capistro pro freno et herbicū pellibus pro sella utebatur. **P**er semetipm sacros cōdices in pelliceis sacculis missos vextro leuocq; portabat lateres: ut quocūq; pueniret scripturarū aperiret fontē et rigaret prata mentiū. **H**ui⁹ quocq; opinio predicatiōis ad Romane vrbis nocticiā puenit: atq; ut est: lingua adulantīū auditoris sui animū amplectendū necans: eo tempe clerici huius aplice sedis antistiti adulādo questi sūt dicētes: **Q**uis est iste vir rusticus qui auctoritatē sibi predicatiōis arripuit et officīū aplice nostri dñi sibi bimet indoctus vsurpare p̄sumit? **D**icitur ergo si placet qui huc eū exhibeat: ut quid sit ecclesiastic⁹ rigor: agnoscat. **S**icut autē moris est ut occupato in multis aīd adulatio valde surripiat: si ab ipō cor

dis ostio nequaquā fuerit citi⁹ repulsa: sua dētibz clericis cōsensum pontifex p̄buit ut ad Romanā vrbē duci debuissz: et quē nā sua esset mensura: cognosceret. **J**ulianū tamen tūc defensorē mittens qui Sabiniensi ecclesie postmodū in episcopatu p̄fuit: ac precepit ut cū magno euz honore deduceret ne quicquā dei famulus ex cōuentiōe eadē iniurie sentiret. **Q**ui pares re de eo clericorū votis cōcitus volens: festine ad eius monasteriū currit: ibiq; absente illo antiquariū scribētes reperit vbi abbas esset requisitus: qui dixerit: **I**n valle hac que monasterio subiacet fenū secat. **I**dem vero **Julianus** superbū valde atq; contumacē puerū habuit: cui vix poterat vel ipē dñari. **H**ūc ergo misit ut ipm ad se sub celeritate p̄duceret. **P**errexerit puer et p̄teruo sp̄ritu pratu velociter ingressus: hominesq; illic iptuēs fenū secantes: requisit quis nā esset. **E**quius. **M**oxq; ut audiuit quis esset: eū adhuc lōge postus asperxit: et immēso timore corrept⁹ cepit timere: lacescere: seq; ipm nutātū gressu vix portare posse. **Q**ui tremēs ad vel hōiem peruenit atq; vlnis humiliter submissis: eius genua deosculans strinxit: suis umq; dñm ei occurrisse nūciauit. **C**ui resalutato dei famulus p̄cepit dicens: **L**euā fenū viride: porta pabulū iumentis in quibus venistis: ecce ego quia parū superest: opere expleto te subsequor. **I**s autē qui missus fuerat **Julianus** defensor mirabatur valde: quid nā esset q; redire moraret puer. **C**ūq; reuertentē puerū cōspicit atq; in collo fenū ex prato deferentē vehe mēter iratus cepit clamare dicēs: **Q**uid est hoc? **E**go te misi hominē deducē: mon fenū portare. **C**ui puer respōdit: **Q**uem queris ecce subsequif. **E**t ecce vir dei clauatis calciatus caligis falcem fenariā in collo deferens veniebat. **Q**uē adhuc longē positum puer suo domino: quia ipē esset quē quereret: indicauit. **I**dē vero **Julianus** repente ut vidit dei famulū ex ipō habitu desuperit: siq; qualiter peberet alioqui: p̄terua mēte prepabat. **M**ox vero

ut seruus dei cominus affuit: eiusdē Juliani animū intolerabilis pauor inuasit: ita ut tremere atq; ad insinuandū hoc ipsum pro quo venerat vix sufficere lingua potuisset. Qui humiliato mox spiritu ad eius genua cucurrit: orationē pro se fieri petijt: & quia pater eius apostolicus pontifex eū videre vellet indicauit. Vir autē venerandus Equitius cepit imensas gratias omnipotēti deo agere: asserēs q; se p summū pontificē gratia superna vlsitasset. Illico vocauit fratres: precepit hora eadē lumēta preparare: atq; executorē suū cepit vehementer urgere vt statim abire debuissent. Cui Julianus ait: Hoc fieri nullaten⁹ potest q; lassatus ex itinere hodie nō valeo abire. Tūc ille respōdit: Tristis me filli q; si hodierna die nō egredimur iā crastina nō exiemus. Dei itaq; famulus executoris sui lassitudine coact⁹ in monasterio suo eadē nocte demoratus est. Sequēti vero die sub ipso lucis crepusculo vehementer equo in cursu fatigato ad Julianū puer cū epistola puenit: in q̄ preceptū est ei ne seruu dei cōtingere vel mouere de monasterio auderet. Quē cum ille req̄reret cur sentētia esset mutata: cognouit q; nocte eadē in q̄ ipse executor illic missus est: per visum pontifex fuerat vehemēter exterritus q; ad exhibendum dei hominē mittere presumpisset. Qui protinus surrexit seq; venerādi viri commendans orationib⁹ ait: Rogat pater noster ne fatigari debeatis. Cūq; hoc dei famulus audiret cōtristatus ait: Nunquid nō die hesterno dixi tibi quia si statim nō pergeremus iā pergere minime liceret? Tūc pro charitatis exhibitione aliquantulū executorē suū in cella retinuit eius laboris sui cōmodū coacto renitentiq; vedit. Cognosce s̄c̄i Petre in quāta dei custodia sunt qui in hac vita seiplos despiciere nouerunt: cū quibus intus ciuib⁹ in honore numerant qui despecti foris hominib⁹ esse nō erubescūt: quia & cōtra in dei oculis non iacet qui apud suos & proximoꝝ oculos per inanis glorie appetitū

tumēt. Quā & quibusdā veritas dicit: Vos estis qui iustificatis vos corā hominib⁹: deus autē nouit corda vestra: quia qd hominibus altum est: abominabile est ante deum.

Petrus.

Miror valde q; de tali viro surripi pontifici tāto potuerit.

Gregorius.

Quid miraris Petre quia falli mur qui homines sumus: An mēti excedit: qd David qui propheticū spiritū habere consueuerat: cōtra Innocentē Jonathe filii sententiā dedit: cū verba pueri mentiētis audiuit: Ad tamē q; per David factū est: & occulto dei iudicio iustu credimus: & tamē humana ratione qualiter iustu fuerit nō videmus. Quid ergo miror: si ore mentientū aliquādo in aliud ducimur: qui prophete nō sum⁹? Nullū vero est q; vniū cuiusq; presulis mentē curarū dēstitas valet. Cūq; anim⁹ diuidit ad multa: fit minor ad singula: tātoq; ei in vna qualibet re surripi: quāto lat⁹ in multis occupat.

Petrus.

Vera sunt valde que dicis.

Gregorius.

Silere nō debeo qd de hoc viro abbate quondā meo reuerētissimo Galentiano narrāte agnouit. Habebat nāq; quia corpus eius dū in beati Laurētij martyris oratorio esset humanū: sup sepulchrū illius rustic⁹ quidā arca cū frumento posuit: nec quātus qualisq; vir illic iaceret: ppendere ac vereri curauit. Tūc repente turbo cellit⁹ factus: reb⁹ illic omnibus in sua stabilitate manētibus arca que superposita sepulchro ei⁹ fuerat: extollit lōgeq; profecit: ita vt palā cūcti cognoscerēt: quāti esset merit⁹: cui⁹ illic corpus iaceret.

Et iā ea que subiungo predicti venerabilis viri fortunati quā valde mihi etate ope & simplicitate placet relatōe cognoui. Tandē vales

rie puincia lōgobardis intrātib⁹ ex mōa
sterio reuerēssimi viri Equi i p̄dicto ora
torio ad sepulchrū eius monachi fugerūt
Cūq; longobardi seuitēs monasteriū ins
trassent: ceperūt eosdeꝝ monachos foras
trahere vt eos aut p̄ tormēta discuterēt:
aut gladijs necarēt. Quorū vnus inge
mult atq; acri dolore cōmorus clamauit:
Heu heu sc̄tē Equiti: placet tibi vt traha
mur ⁊ nō nos defēdas. Ad cui⁹ vocē p̄ti
n⁹ seuitēs lōgobardos imūduꝝ spūs in
uast. Qui corruētēs in terrā tamdiu ves
xati sunt: quousq; hoc cūcti etiā qui foris
erant lōgobardi cognoscerēt quaten⁹ lo
cum sacrū temerare vlti⁹ nō auderent.
Sicq; vir sanctus dū discipulos defendit
etiam multis post remediū illuc fugiētī
bus prestetit.

De Constantio mansionario: ec
clesie sancti Stephani: Cap. v.

Ciusdā coepiscopi mei videlicet
relatiōe qd̄ narro qui in ancho
nitana vrbe p̄ annos multos i
monachico habitu deguit: ibi
q; vitā nō mediocriter religiosam duxit.
Cui etiā quidā nostri iam p̄uentionis eta
tis: qui ex eiusdē sunt p̄tibus attestant. In
pta eaz nāq; ciuitate ecclesia beati marty
ris Stephani sita est: In qua vir vite ve
nerabilis Constantius nomine q̄ māsona
rij functus officio deseruiebat: Cui⁹ san
citaris opinio sese ad noticiā hominum
longe lateq; tetēderat. Qui isdē vir fun
dit⁹ terrena despiciēs totoꝝ annisu men
tis ad sola celestia flagrabat. Quadam
vero die dū in eadē ecclesia oleū deesset: ⁊
predictus dei famul⁹: vnde lampades ac
cēderet oimodo nō haberet: omēs lampa
des ecclesie impleuit aqua atq; ex more i
medio papyrū posuit: q̄s allato igne suc
cēdit. Sicq; aqua arsit in lampadibus ac
si oleū fuisset. Perpēde igit̄ Petre cui⁹
meriti vir iste fuerit qui necessitate com
pulsus elemēti naturā mutauit.

Petrus.

Mrum est valde qd̄ audis: sed
vellez nosse cuius humilitatis
apud se esse intus potuit iste q̄
tante excellētie foris fuit.

Gregorius.

Iter virtutes animum cogno
scere cōgrue queris: qz multuz
valde est q̄ temptatiōe sua in
tus mentē laecēt mira: que fo
ris fiunt. Sed si huius Constantij venera
bills vnū qd̄ fecit: audis: cuius humilita
tis fuerit: citius agnoscis.

Petrus.

Postq; mihi facti illius tale mē
raculū dixisti: superest etiā vt
me de humilitate mentis eius
edifices.

Gregorius.

Quia valde opinio sanctitatis ei⁹
excreuerat: multi hūc ex diuer
sis puincijs anxie videre stite
bant. Quadā vero die ex lon
gino loco ad videndū eū quidā rustic⁹
venit: eadē vero hora casu cōtingerat vt
sanctus vir stans in ligneis gradib⁹ refi
ctendis: deseruieret lampadib⁹. Erat autē
pusillus valde: exili forma atq; despecta.
Cūq; is qui ad videndū eū venerat: quis a
nā esset inquireret: atq; obnixē peteret vt
sibi debuisset ostēdi: hi qui illū nouerant
mōstrarūt: quis esset. Sed sicut stulte mē
tes hominum merita ex qualitate corpis
metiunt: eum paruulū atq; despectum vi
dens: ipsum hunc esse cepit omnino non
credere. In mente etenī rustica inter hoc
qd̄ audierat ⁊ videbat: quasi facta fuerat
quedā rixa ⁊ estimabat tā breuē per visio
nem esse nō posse: quē taz ingentē habue
rat p̄ opinionē. Cūq; ipsū eū esse a plu
ribus fuisset astructus: desperit ⁊ cepit ir
ridere dicens: Ego grandē hoīem credia
di: iste autē de homie nihil habet. Ad ve
vir dei Constantius audiuit: lāpades quas
resciebat p̄tinus relinquēs letus cōcīt⁹
descēdit atq; in eiusdē rustici amplexum
ruit eūq; ex amore nimio constringere ce

pit brachijs et osculari magnasq; gratias
agere q; is de se talia iudicasset: dicens:
Tu solus es qui in me aptos oculos ha-
buisti. Quia ex te pensandū est cui? apud
se hūilitatis fuerit qui despicientē se rusti
cū amplius amavit. Qualis enim quisq;
apud se lateat: p̄tūmelia illata p̄bat. Nā
sicut sugbi honozibus: sic plerūq; hūmil-
les sua despectione gratulant̄. Cūq; se et
et alienis oculis viles aspiciūt: Idcirco gau-
dēt: q; hoc iudicio cōfirmari intelligunt
q̄d de se et ipsi apud semetip̄os habuerūt.

Petrus.

T agnosco vir iste magnus fo-
ris fuit in miraculis: sed maior
intus in humilitate cordis.

**De Marcellino Anthonita-
ne ciuitatis episcopo: La. vi.****Gregorius.**

A usdē quoq; Anthonitane
antistes ecclesie vir vite ve-
nerabilis Marcellinus fuit:
cuius gressum dolore nimio
podagra cōtraxerat: cumq; familiares sui
sic vbi necesse erat: in manibus ferebant.
Quadā vero die per culpā incurie eadē
ciuitas Anthonitana succēsa est. Cumq;
vehemēter arderet: cucurrerūt oēs vt ig-
nem extinguerēt: sed illis aquā certatim
proiciētibus ita crescebat flāma vt tā ro-
tius vrbis interitū minari viderēt. Cūq;
ad propinquoza sibi loca que q; ignis in-
uaderet: iamq; vrbis p̄ez nō modicā cō-
sumpssisset et obfistere null' valeret: deduc-
tus in manib' venit episcop' et tāta peri-
cult' necessitate p̄pulsus: familiarib' suis
se portatibus p̄cepit dicēs: Cōtra ignē
me ponite. Ad ita factū est atq; in eo lo-
co est positus vbi tota vis flāme videbat̄
incūdere. Cepit autē miro modo in semet-
ipsum incendiū retorqueri ac si reflexiois
sue impetus exclamaret: se episcopū tran-
sire nō posse. Sicq; factū est vt flāma in-
cendij illo termino refrenata in semetipsā
refrigereret: et cōtingere vltērius quicq;
edificij nō auderet. **P**erpendis **P**etre

cuius sanctitatis fuerit egrum hominem
sedere et exorando flāmas premere?

Petrus.

Et perpendo et obstupesco.

**De Honoso preposito mona-
sterij in mōte sito qui Soractis
dicitur: Cap. vii.****Gregorius.**

O E vicino nunc loco tibi aliq̄d
narrabo q̄d et viri venerabilis
Maximini episcopi et Laurio-
nis: quē nosti: veterani mona-
sterij: qui vterq; nunciusq; superest relatio-
ne cognoui. Qui scz laurio in eo monaste-
rio q̄d iuxta vrbē **H**epessinā vocat̄ supp̄e-
tonia ab anastasio viro sanctissimo nutri-
tus est. Qui nimirū Anastasius vite ve-
nerabilis viro Honoso p̄posito mona-
sterij: q̄d in soractis mōte sitū est: et p̄pin-
quitate loci et morū magnitudine et virtu-
tum studijs assidue iungebat. Idem vero
Honosus sub asperimo sui monasterij
degebat patre: sed eius mores mira semp
equanimitate tolerabat. Sicq; fratribus
p̄cerat in mansuetudine: sicut crebro pa-
tris iracundiā ex humilitate mitigabat.
Quia vero eius monasterij in sūmo mon-
tis cacumine sitū est ad quēlibet paruum
hortū fratrib' excolēdū nulla patebat pla-
ncies. Unus autē breuissim' locus in lar-
tere mōtis excreuerat: quem ingētis saxi
moles naturaliter egrediens occupabat:
Quadā vero die dū Honosus vir venera-
bilis cogitare q; saltem ad cōdimēta ole-
rū nutriēda locus idē aptus potuisset ex-
istere: si hūc moles saxi illius nō teneret:
occurrit animo q; eandem molē quinqua-
ginta boū paria mouere nō possēt. Cūq;
de humano labore facta esset desperatio:
ad diuinū se solatiū obtulit: seq; illic noc-
turno silentio in orationē dedit. Cūq; ma-
ne facto ad eundē locū fratres venirēt: in-
uenerūt molē tante magnitudinis ab eo-
dem loco longius recessisse: suoz recessū
largū fratribus spaciū ad excolēdū hor-
tum dedisse.

Alio quoque tempore cum isdem vir venerabilis lampades vitreas in oratorio lauaret: vna ex eius inanimibus cecidit: que p inumeras partes fracta dissiluit: qui vehemētissimū patris monasterij furore timens: lampadis protin⁹ omnia fragmenta collegit atque ante altare posuit: seque cū graui gemitu in orationem dedit. Cūq; ab oratione caput leuasset: sanam lampadē reperit: quā timēs per fragmenta collegerat. Sicq; in duobus miraculis duorum patrū virtutes imitatus est. In mole seque facti factū Gregorij qui montem mouit: in repatione vero lapidis virtutē donati: qui fractū calicem pristine incolumitati restituit.

Petrus.

Abemus vt video de exēplis veteribus noua miracula.

Gregorius.

Is ne aliquid in opatione non nos de imitatione quoque helizei cognoscere?

Petrus.

Oleo atq; inbianter cupio.

Gregorius.

Am quadā die in monasterio vetus oleum deesset. Jamq; colligende oliue tempus incuberet: sed fructus in oliuis nullus appareret. Quisum patri monasterij fuerat: vt circum quoque fratres in colligēdis oliuis ad exhibēda extraneis opera pergerēt: quatenus ex mercede sui operis aliquantulum monasterio oleū deponerent: quōd vir domini Honnolus fieri cū magna humilitate prohibuit: ne exeuntes fratres ex monasterio dū lucra olei quererēt: animarū vana paterent. Sed quia in monasterij arborib⁹ oliue pauce inesse videbāt eas colligi precepit et in plio mitti et quālibet partū olei exire potuisset: sibimet deferri: factūq; est et in seceptū ī parvulo vasculo oleū fratres Honnolus dei famulo detulerunt quōd ipse prouinus ante altare posuit: cunctisq; egrediētibus orauit: atq; accersitis

postmodū fratrib⁹ precepit: vt hoc quōd detulerunt oleū leuaret: et per cūcta vasa monasterij ex igne fundēdo diuiderent: quas tenus benedictione eiusdē olei omnia infusa viderent. que protinus vt erant vascua claudi fecit. Die vero altera aperta omnia plena reperta sunt.

Petrus.

Robāmus quotidie impleri verba veritatis: que ait: Pater me⁹ vsq; modo operat⁹ et ego operor.

De Anastasio abbate monasterij quod Suppentonia vocatur.

Cap. VIII.

Gregorius.

Eodē quoque tempore venerāndus vir Anastasius cui⁹ Lupertus memoria feci: sancte Romane ecclesie: cui deo auctore deseruio notarius fuit. Qui soli deo vacare desiderās scripiū deseruit: mōasteriū elegit: atq; in eo loco quē presat⁹ sum q̄ Suppentonia vocat⁹: p̄ ānos multos in sanctis actib⁹ vitā duxit: ei⁹q; monasterio solerti custodia p̄fuit. Quo videlicet ī loco ingens desuper rupis eminet: et p̄fundū subter precipitiū pater. Quadā vero nocte cū iā oī⁹ potens de⁹ eius venerabilis viri Anastasij labores remunerare decreuisset: ab alta rupe vox facta est: que producto sonitu clamaret dicēs: Anastasi veni. Quo vocato alij quoque septē fratres vocati sūt ex noie. Paruo autē momēto ea que fuerat emissa vox siluit: et octauū fratrem vocauit. Quas dū apte voces cōgregatio audisset: dubiū nō fuit qz eorū qui vocati sunt oblitus p̄pinquasset. Intra paucos igit dies primus venerāndus vir Anastasius: ceteri autē in eo ordine ex carne educti sunt: quōd de rupis vertice sunt vocati. Frater vero ille ad quē vox parū siluit: atq; eū tūc nomināni: morētibus alijs paucis diebus vixit et tūc vitā finiuit vt apte monstraret: qz interiectū vocis silentiū parū viuēdis spaciū signauerit. Sed mirā res conigit

quia venerabilis vir Anastasius dñi de corpore exiret: erat quidam in monasterio qui supuere eum nolebat: puolutus vero eius pedibus cepit cum lachrymis ab eo postulare dicens: Per illum ad quem vadis desce et adiuuro: ne septem dies super te in hoc mundo viuas. Ante cuius diem septimum etiam ipse defunctus est: qui tamen in illa nocte inter ceteros non fuerat vocatus: ut aperte claresceret: quia eius obitum sola venerabilis Anastasii intercessio obtinere potuisset.

Petrus.

Quam isdem frater et vocatus inter ceteros non est: et tamen sancti viri intercessioibus extra lucem subtrahitur est quod aliud datur intelligi: nisi quod tunc qui apud dominum magni sunt meriti: obtinere aliquando possunt ea etiam que non sunt predestinata.

Gregorius.

Obtinere nequaquam possunt que predestinata non fuerunt: sed ea que sancti viri orando efficiunt: ita predestinata sunt ut peccatis obrineant. Nam ipsa quod per benedictionis regni predestinatio: ita est ab omnipotenti deo disposita: ut ad hoc electi ex labore perueniant: quibus postulando mereantur accipere: quod eis omnipotens deus ante secula disposuit donare.

Petrus.

Robari mihi apertius velle si potest predestinatio iuuari.

Gregorius.

Hec quod ego petre intuli concite valeret pbari. Certe etenim nosti quod ad abraam dominus dixit: In ysaac vocabitur tibi semen: cui etiam dixerat: patrem multarum gentium constitui te. Cui rursus promissit dicens: Benedicam tibi et multiplicabo semen tuum sicut stellas celi: et sicut arenam maris. Ex qua re aperte constat: quod opus deus semen abraam multiplicari per ysaac predestinauerat: et tamen scriptum est. De factus est ysaac dominum pro vxore sua: eo quod esset sterilis. Qui exaudiuit eum et dedit conceptum rebecca. Si ergo multiplicatio generis abraam per

ysaac predestinata fuit: cur coniugem sterilem accepit? Sed nimirum constat: quod predestinatio peccatis impletur quando is in quo deus multiplicare semine abraam predestinauerat: oratione obtinuit: ut filios habere potuisset.

Petrus.

Quia secretum ratio aperuit: nihil mihi dubietatis remansit.

De Bonifacio Ferentini civitatis episcopo: Cap. IX.

Gregorius.

Iste tibi aliquid de Thuscie partibus narrat: ut cognoscas quales in eaviri fuerint: et omnipotentis dei noticie quantum propinquum.

Petrus.

Olo atque omnimodo exposco.

Gregorius.

Fuit vir venerabilis Bonifacius nomine: qui in ea civitate que Ferentis dicitur: episcopi officium tenuit: et moribus implevit. Huius multa miracula is qui adhuc superest Sudentius presbyter narravit: qui nutritus in eius obsequio: tanto valet de illo quocumque veraciter dicere quanto ei contigit et interesse. Huius ecclesie gravis valde paupertas inerat: que bonis mentibus esse solet custodia humilitatis: nihilque aliud ad officii stipendium nisi unam tantummodo vineam habebat. Que quodam die ita gradie irrumpente vastata est: ut in ea in paucis vitibus vix parvi racemi racemi remansissent. Quam enim dei predictus vir reuerentissimus Bonifacius episcopus fuisset ingressus: magnas omnipotenti deo gratias retulit: quod in ipsa sua adhuc inopia sese angustiarum cognovit. Sed cum tempus exigeret: ut esset quoque racemi qui remanserant mature scire potuissent. Custodem vinee ex more posuere: etiam solerti vigilanti seruari precepit. Quadam vero die mandavit Constantino presbytero nepoti suo: ut cuncta vini vasculas in episcopo omniaq; volta ita ut ante consuerat: pice superflua prepararet. Quam cum ne

pos illius p̄byter audisset: valde admiratus est q̄ quasi insana p̄ciperet: q̄ vini vascula preparare faceret qui vinū mīme haberet. Hec tamē presumpsit inquirere: cur talia tuberets: sed iussu obtpat ⁊ omnia ex more p̄parauit. Tūc vir dei vineaz ingressus: racemos colligit: ad calcatoriz detulit: oēs q̄ exinde egredi p̄cepit: solus q̄ ibicū vno paruulo puero māsit: quē in eodē calcatorio deposuit ⁊ calcari ip̄os paucissimos racemos fecit. Tūc ex eisdem racemis par̄ aliquid vini deflueret: cepit hoc vir dei suis manib⁹ in paruulo vase suscipere ⁊ per cūcta volla omniaq̄ vasa que parata fuerāt p̄ benedictiōe diuidere vt ex eodē vino oīa vascula vix infusa viderent. Tūc vero ex liquore vin̄ i paruū aliquid in vasis oībus misisset: vocauit prius presbyterū: iussitq̄ pauperes adesse. Tūc cepit vinū in calcatorio crescere: ita vt oīa que allata fuerāt: pauperū vascula impleret: quibus cū se ydonee satisfecisse cōspiceret: ex calcatorio iussit puerū discedere: apotheca clausit atq̄ imp̄so sigillo p̄prio in unitā reliquit: mox ad ecclesias rediit. Die vero tertia predictū Constantiū presbyterū vocauit: ⁊ oratiōe facta apotheca aperuit: ⁊ vasa in quibus tenuissimū liquore infuderat: vbertim vinū fundentia inuenit: ita vt pavimentū omne ex rescentia vina inuaderet: si ad hec ep̄us tardius intrasset. Tūc terribiliter p̄bytero p̄cepit ne quousq̄ ip̄e in corpe viueret hoc miraculū cuiq̄ indicaret: prime scēs videlicet ne virtute facti humano fauore pulsatus: inde intus inanesceret: vnde foris hoībus magnus appareret: exemplū magistri sequēs qui vt nos ad viā humanitatis instrueret: de semetip̄o discipulis p̄cepit dicēs: vt ea que vidissent mīme dicerēt: quousq̄ filius hominis a mortuis resurgeret.

Petrus.

Quia occasio apta se p̄buit: libet inquirere quid nā sit q̄s redemptor noster cū duobus cecis lumē reddidit: iussit vt nemini dicerēt: ⁊ illi abeu

tes diffamauerūt eū in totā terrā illā: nā quid nā vnigenitus filius patri ⁊ sancto spiritui coeternus: hac in re velle habuit quod nō potuit implere: vt miraculū q̄s taceri voluit: mīme potuisset abscondi?

Gregorius.

Redemptor noster per mortale corpus omne q̄s egit: hoc nobis in exemplū actiōis p̄buit: vt p̄ nostrarū viriū modulo eius vestigia sequentes: in offenso pede operis p̄ntis vite carparamus viā. Miraculū namq̄ faciēs ⁊ taceri iussit: ⁊ tamē taceri nō potuit: vt videlicet electi eius exempla doctrine illius sequētes: in magnis que faciūt latere quidem in volūrate habeāt: sed vt p̄ sint aliquid prodant inuiti: quaten⁹ ⁊ magne humilitatis sit q̄ sua opera taceri appetūt: ⁊ magne vilitatis sit q̄ eorū opera taceri nō possunt. Non ergo voluit oīs quicquid fieri ⁊ minime potuit: sed quid velle eius mēbra debeant. Quid ve de eis etiā notēribus fiat: doctrine eius magisterio exemplum dedit?

Petrus.

Pacet quod dicis.

Gregorius.

Adhuc pauca aliqua de Bonifacii ep̄isopi opere suspunt: quia eius memoriā fecim⁹ exequamur. Alio nāq̄ tempore beati Proculi martyris natalitius p̄pinquabat dies. Quo in loco vir nobilis Fortunatus nomine manebat: qui magnis precibus ab eodē venerabili viro postulauit: vt cū apud beatus martyre missarū solennia ageret ad benedictionē dandā in suaz domū declinaret. Vir autē dei negare non potuit: quod ab eo ⁊ Fortunati mente charitas poposcit. Peractis igitē missarū solennijs: cum ad predicti fortunati venisset mensaz priusq̄ deo hymnū diceret: sicut quidā ludendū arte cibū solēt querere: rep̄te ante ignū cū simia vir asstitit: ⁊ cibala p̄cussit. Quē lectus vir vedignar⁹ audies sonitū dixit: heu heu mortu⁹ est miser ille: mortu⁹ est

miser iste. Ego ad mensam refectionis veni: os ad huc ad laudem dei non aperui et ille cum simia veniens percussit cimbala. Subiungit quoque et ait: Ite et per charitatem ei cibum potumque tribuite: scitote tamen quod mortuus est. Qui infelix vir dum panem ac vinum ex eadem domo percipisset: egredi ianuam voluit: sed saxum ingens subito de tecto cecidit: ei que in vertice venit. Ex qua percussione perstratus: in manibus iam semivivus levatus est. Die vero altera frater viri dei sententiam iam finitum finivit. Qua in re petre presens dum est: quantum sit viris sanctis timor exhibendus: repleta enim dei sunt: et cum ad iracundiam vir sanctus trahitur: quis alius ad irascendum nisi eiusdem templi inhabitator excitatur. Deturda ergo tanto est ira iustorum: quanto consistat quod in eorum cordibus ille presens est: qui ad inferendam ultionem quam vos luerit inualidus non est.

Alio quoque tempore predictus Constantius presbyter: nepos eius equum suum xij. aureis vendidit: quos in propria archa ponens ad exercendum opus aliquid discessit: tunc subito ab episcopo pauperes venerunt: qui importune precabantur: ut eis sanctus vir Bonifacii episcopus ad consolationem suam inopie aliquid largiri debuisset. Sed vir dei quod quid tribueret non habebat: estuare cepit in cogitatione ne ab eo pauperes vacui exirent. Tunc repente ad memoriam rediit quod Constantius presbyter nepos eius equum quem insidens consueverat vendidisset: atque hoc ipsum in archa sua presens habere. Absente igitur eodem nepote suo accessit ad archam: et pie violentus claustra archae comminuit. xij. aureos tulit: eosque indigentibus ut placuit diuidit. Itaque Constantius presbyter reuersus ex ope archae fracta reperit: et caballi sui precium quod iam posuerat non inuenit. Cepit itaque voce magna prostrepere: cum furore nimio clamare. Omnes hic viuunt: solus ego in domo hac viuere non possum. Ad cuius nimirum voces venit episcopus omnesque in eodem episcopo aderant. Cumque locutus esset blanda vir dei tempore voluisset: cepit il-

le cum surgio respondere dicens: Omnes tecum viuunt: solus ego ante te hic viuere non possum: redde mihi solidos meos. Quibus vocibus commotus episcopus beate marie virginis ecclesiam ingressus est: et expansis manibus stando cepit orare: ut ei redderet: unde presbyteri furentis insania mitigari potuisset. Cum subito oculos ad vestimentum suum inter extensa brachia rediit: repente in sinu suo duodecim aureos inuenit: ita fulgentes tanquam si ex igne producti eadem hora fuissent. Qui mox de ecclesia egressus eos in sinu furentis presbyteri proiecit dicens: Ecce habes solidos quos quesisti: sed hoc tibi notum sit quod post mortem meam tu habitus ecclesie episcopus non eris: propter tuam auariciam. Ex qua sententia veritatis colligitur: quod eisdem solidos presbyter pro adificando episcopatu preparabat: sed viri dei sermo preualuit: nam isdem Constantius in presbyteratus officio vitam finivit.

Alio quoque tempore duo ad eum Gothi hospitalitatis gratia venerunt: qui rauennas se festinare professi sunt. Quibus ipse paruam vas ligneum vino plenum manu sua prebuit: quod fortasse in periculo itineris habere potuissent: ex quo illi quo ad usque rauennam venirent: gothi biberunt. Sicque usque ad eundem venerabile patrem ferentes reuersi sunt: ut nullo die cessarent bibere: et tamen vinum eis ex illo vaseculo nunquam deesset ac si illo vase ligneo quod episcopus eis dederat: vinum non auferetur: sed nasceretur.

Aper quoque de eiusdem loci presbyter senex quidam clericus aduenit: et ea que ipse de eo narrat: silentio non sunt pretereunda. Nam dicit quod quadam die ingressus hortum magna hinc erucarum multitudinem inuenit esse coopertum. Qui omnino in eo deipere conspiciens: ad easdem erucas conuersus dixit: Adiuro vos in nomine domini Iesu christi recedite hinc: atque hec olera comedere nolite. Que statim ad viri dei verbum ita omnes egressi sunt: ut nec vna quidem intra spatium horti remaneret.

Sed quid mirū q̄ hec de episcopatus ei⁹
tempore narzamus: quādo iam ab omni
potente deo ordine simul ⁊ moribus cre-
uerat: dum illa magis miranda sint q̄ euz
hic senex clericus adhuc puerulū fecisse
testatur. Nam ait q̄ eo tēpore quo cū ma-
tre sua puer habitabat: egressus hospitio
nonnunq̄ sine linea: crebro etiā sine tūti-
ca reuertebatur. quia mox vt nuduz iquē-
piam inuenit ⁊ vestiebat: hic se expolians
vt se ante dei oculos illius mercede vesti-
ret. Quē mater sua frequēter increpare
consueuerat: dicens q̄ iustum nō esset vt
ipse inops pauperibus vestimēta largiret-
ur. Que die quadā horreum ingressa pe-
ne omne triticū qd̄ sibi in expēdiū totius
anni preparauit: inuenit a filio suo pauperi-
bus erogatū. Cumq; semetipsam alapis
pugnifq; tunderet: q̄ quasi anni subsidia
p̄didisset: superuenit Bonifacius puer
dei: eamq; verbis quibus valuit: consola-
ri cepit. Que cū nihil cōsolationis admit-
teret: hanc rogauit vt ab horreo exire des-
uisset: in quo ex omni eozū tritico paruz
quid inuentū est remansisse. Puer autēz
dei sese illic protinus in orationem dedit
qui post paululū egressus ab horreo ma-
trem reduxit ad horreū qd̄ ita tritico ple-
num inuentū est sicut plenū ante fuerat:
vnde mater illius totius anni sumptus se-
cōgregasse gaudebat. Quo viso miracu-
lo cōpuncta mater iam ipsa cepit hortari
vt daret qui sic celeriter posset: que petijt
fer: accipere. Hec itaq; in hospitij sui ves-
tibulo gallinas nutrire consueuerat: sed
eas ex vicino rure vulpis veniēs auferē-
bat. Quadā vero die dū in eodem vestib-
ulo puer Bonifacius staret: vulpis ex
moze venit gallinā abstulit. Ipse autem
concutus ecclesiā intrauit ⁊ se in orationē
prostratū apertis vocibus dixit: Pla-
cet tibi dñe vt de nutrimentis matris mee
māducare nō possim. Ecce enim gallinas
quas nutrit: vulpis comedit. Qui ab ora-
tione surgens ecclesiā est egressus. Mox
autem vulpis redijt: gallinā quā ore tene-
bat: dū in ista atq; ipsa moriēs añ eius ocu-

los in terram cecidit.

Petrus.

Valde mihi mirū videtur q̄ exaus-
dire preces in se sperantū: etiāz in
rebus vilibus dignatur deus.

Gregorius.

Hec Petre ex magna conditoris
nostri dispensatione agitur: vt per
minima que precipimus: sperare
maiora debeamus. Exauditus nāq; est in
rebus vilibus puer sanctus ⁊ simplex vt
in paruis disceret: q̄tum de deo presume-
re in magnis petitionibus deberet.

Petrus.

Placet qd̄ dicis.
**De Fortunato Tudertine ciui-
tatis episcopo: Cap. X.**

Gregorius.

Alius quoq; vir venerabilis in
eisdem p̄ibus fuit Fortunat⁹
nomine Tudertine antistes ec-
clesie qui in effugandis spiriti-
bus imense virtutis gratia polebat. Ita
vt nōnunq̄ ab obsessis corporibus legio-
nes demonū pelleret ⁊ cōtinuo orationis
studio intētus obiectas cōtra se eozū mul-
titudines superaret. Huius viri familiaris-
simus fuit Iulianus nostre ecclesie defen-
sor: qui ante nō longū tēpus in hac vrbe
defunctus est. Cui⁹ ego quoq; hoc vidici
relatione qd̄ narro: quia sepe gestis illi⁹
vsi familiaritatis interrerat. eiusq; post
memoriā ad instructionē nostrā quasi sa-
ui dulcedinē in ore retinebat.

Patrons quedā nobilis in vicinis
p̄ibus Thuscie virū habebat: q̄
intra breue tempus quo filiū eius
acceperat: cū eadē socru suā ad dedicatio-
nem oratorij beati Sebastiani martyris
fuerat inuitata. Nocte vero eadē qua sub-
sequēte die ad dedicationē predicti ora-
torij fuerat processura: voluptate carnis
denicta: a viro suo sese abstinē nō potuit
Cūq; mane facto conscientiam deterreret
perpetrata carnis delectatio: processione

vero imparet verecūdia : plus erubescēs
vultū hominū q̄ dei iudiciū metuens: cū
socrū sua ad dedicatiōē oratorij proces-
sit. Mox vero vt reliquit beati Sebastia-
ni martyris oratoriū ingressē sunt: eandē
predictā matronā malign⁹ spūs arripuit:
et coram omni populo vexare cepit. Eius-
dem vero oratorij presbyter dū eaz vehe-
mentissime vexari cōspiceret: ex altari p-
tinus syndonē tulit: eamq; operuit: sed et
hunc simul repēte dyabolus inuasi. Et
quia vltra vires voluit quicquā presume-
re: cōpulsus est: et ipse cognoscere in sua
vexatiōe quid esset. **H**i vero qui aderāt:
puellam in manib⁹ ex oratorio sublatam
ad domū propeliā reportauerūt. Cūq; hāc
antiquus hostis vexatione cōtinua vehe-
menter attereret: p̄pinq; sui eam carna-
liter amātes: et amādo p̄sequētes: ad ob-
tinendū salutis remediū maleficis, tradi-
derūt: vt eius animā fundit⁹ extinguerēt:
cuius carni magicis artibus ad tēpus p-
desse conarent. Ducta est itaq; ad fluuiū
atq; in aquā mersa. **I**biq; diutius incan-
tationib⁹ agere malefici mollebant vt is
qui eam inuaserat dyabolus exiret. Sed
miro omnipotentis dei iudicio dū arte p-
uersa vnus ab ea repellit: in eam legio su-
bito intrauit. **C**epit ex hoc illa tot motib⁹
agitari: tot vocibus clamoribus p̄strepe-
re: quot spiritibus tenebat. **T**unc inito
cōsilio parentes eius sue perfidie culpaz
fatentes: hanc ad venerabilē virū Fortun-
natum episcopū p̄dlexerūt: eiq; relique-
runt. **Q**ua ille suscepta multis se diebus
ac noctibus in orationē dedit: tantoq; an-
nifu precib⁹ incubuit: quāto et in vno cor-
pore contra se assistere legionis aciem in-
uenit. **Q**uā non post multos dies ita sa-
naz atq; incollamē reddidit: ac si in ea ius
proprium dyabolus nunq; habuisset.

Alio quoq; tempore idem vir om-
nipotentis dei famulus ex obse-
so quodam homine in mundū spi-
ritum exussit. **Q**ui malignus spūs cum
vesperascente iam die secretam ab omni-
bus horā cerneret: peregrinū quēpiam et

se se simulans circuire cepit ciuitatis p̄-
teas et clamare. **D**ivirum sanctū fortuna-
tum episcopū. **E**cce quid fecit: peregrinū
hominē de hospicio suo expulit. **Q**uero
vbi requiescere debeam: et in ciuitate ei⁹
nec inuento. **T**ūc quidā in hospicio cum
uxore sua et paruulo filio ad prunas sedes
bat. **Q**ui vocē eius audiens et quid epi-
scopus ei fecerit requirens hunc inuitas-
uit hospiti. **S**ed sedere secum iuxta prunas fe-
cit. **C**ūq; vicissim aliqua confabularētur
paruulum eius filiū idem malignus spiri-
tus intrauit: atq; in eisdem prunas proie-
cit. **I**biq; mox eius animā exussit. **Q**ui
orbatus: miser: vel quem ipse susceperit:
vel quē episcopus expulit: agnouit.

Petrus.

Quid nam hoc esse dicimus vt oes
q̄ cidendi ansum in ei⁹ hospicio an-
tiquus hostis acciperet: qui hunc
peregrinū estmans ad se hospitalitatis
gratia vocauit.

Gregorius.

Multa Petre videntur bona: sed
non sunt: quia bono animo non
sūt. **U**nde et in euāgelio veritas
dicit. **S**i oculus tuus nequā fuerit: totū
corpus tuū tenebrosū erit: quia cū per-
uersa est intentio que precedit: prauum ē
omne opus qd sequitur: quāuis esse rectū
videatur. **E**go nāq; hunc virū qui dum
quasi hospitalitatē exhiberet: orbatus ē:
non pietatis opere delectatus estimo: sed
episcopi derogatione. **N**am pena suble-
uens innotuit: quia precedens illa susce-
ptio sine culpa non fuit. **S**unt nāq; non-
nulli qui iccirco facere bona studēt vt gra-
tiam aliene operationis obnubilent: nec
pascuntur bono qd faciunt: sed laude bo-
ni: qua ceteros premunt. **Q**ua de re exi-
stimo hunc virum qui malignū spiritum
in hospitalitatem suscepit: ostērationem

boni potius intendisse q̄ operam. vt me-
liora quā Episcop⁹ fecisse vidererur: qua
tenus ipse susciperet eum quem vir domi-
mini Fortunatus expulisset. Ita est vt di-
citur: nam finis operis probat: q̄ munda
intentio opationis non fuerit.

Alio quoq; tempore dum oculo-
rum quidam lumen amisisset: ad hunc
deductus intercessōis eius opem petijt & impetrauit.

Nam cum vir dei oratione sacra
oculis eius signum crucis impingeret: ab
eo luce reddita nox cecitatis abscessit.

Preterea equus cuiusdam militis in ra-
biem fuerat versus: ita vt a multis teneri
vir potuisset: sed quoscūq; potuit inuade-
ret & eorum mēbra morsibus dilantaret:
tunc vt cūq; a multis ligatus ad virum dei
deductus est. Qui mox eius capiti exten-
sa manu signum crucis edidit: cunctā ei⁹
rabiem in mansuetudinē mutauit vt pos-
tea mitior existeret: q̄ ante illaz insaniā
fuisset. Tunc idem miles equū suum quē
celerime ex miraculi imperio a sua vespa-
nia vidit imutari: eidēz sancto viro decre-
uit offerendū. Quē cum suscipere ille rē-
nueret: ipse vero in precibus ne despice-
retur eius oblatio: perseveraret: sanctus
vir media duarum ptium viam tenens &
petitionem militis audiuit: & munus reci-
pere pro exhibita virtute recusauit. Pri-
us nāq; dignum precū prebuit: & postea
equum quē sibi offerebat: accepit. Quia
enim si nō susciperet: eum cōtristari con-
speperat: charitate cogente emit qd̄ necef-
sarium non habebat. Neq; hoc silere de
huius viri virtutibus debeo q̄ ante dies
fere. xij. audiui. Quidā nāq; ad me dedu-
ctus est senex pauper atq; vt mihi senum
collocutio esse semper amabilis solet: stu-
diose hunc vnde esset inquisiuit: qui se esse
de Tuderina ciuitate respōdit. Cui in-
quā: Queso te pater: num Fortunatum
Episcopū nosti. Qui ait. Noui & hñ no-
ui. Tunc ipse subitanti. Dic ergo si qua
illius miracula nosti & desideranti mihi

qualis vir fuerit: innotescē. Qui ait hō
mo ille ab istis hominibus longe fuit q̄
videmus modo. Nā quicquid ab omni-
potente deo petijt: ita dum peteret impe-
trauit. Cuius hoc vnū narro miraculum
qd̄ ad presens animo occurrit. Quadam
nāq; die Borbi iuxta Tuderinam vene-
runt qui ad partes Rauēne properabāt:
& duos paruulos puerulos de possessiōe
abitulerant que possessiō prefate Tuder-
tine ciuitati subiacebat. Hoc cum viro san-
ctissimo Fortunato nunciatum fuisset: ps-
tinus misit atq; eosdem Borbos ad se vo-
cari fecit. Quos blādo sermone alloquēs
eorum prius studuit asperitatez placare.
ac post intulit dicens. Quale vultis pre-
cium: dabo & puerulos quos abstulistis:
reddite mihiq; hoc gratie vestre munus
prebete. Tunc is qui prior eorum esse vi-
debatur: Respondit dicens. Quicquid
aliud precipis: facere parati sumus.

Cum istos puerulos nullatenus red-
dem⁹: cui venerandus vir blande mina-
tus dicit. Contristas me & non audis pa-
trem tuum: noli me contristare: nam non
expedit tibi. Sed is dēz Borbus in cordis
suis feritate permanens negādo discessit.

Die vero altera digressurus rurius ad
Episcopum venit. Quem isdem verbis
pro predictis puerulis iterum Episcop⁹
rogauit. Cumq; ad reddendū nullo mo-
do consentire voluisset cōtristatus Epi-
scopus dixit. Scio quia tibi non expedit
qd̄ me contristato discedis. Que Borb⁹
verba despiciens ad hospitium reuersus:
eosdem puerulos de quibus agebatur: eqs
super impositos cum suis hominibus pre-
misit: ipse vero statim ascendens equum
subsecutus est. Cumq; in eadem ciuitate
ante beati Petri apostolē ecclesiaz venis-
set: equi eius pes lapsus est. Qui cum eo
corruit & ei⁹ corā mox fracta est: ita vt in
duabus partibus os esset diuisus. Leua-
tusq; in manibus reductus est ad hospi-
tium. Qui festin⁹ misit & pueros q̄ p̄misit
reduxit: & viro venerabili fortunato mā-
dauit. dicens. Rogo te pater: mitte ad me

dyaconū suū. Cuius dyacon' dū ad iacē-
tem venisset: pueros quos redditurum se
episcopo omnino negauerat: ad medium
deduxit: eosq; dyacono illius reddidit: vi-
dens. **H**ade t' dic dño meo episcopo quia
maledixisti mihi: ecce percussus sum: s; pue-
ros quos quesisti: recipe t' pro me rogo:
intercede. **S**usceptis itaq; puerulis dya-
conus eos ad episcopū reduxit: cui bene-
dictā aquā venerabilis Fortunat' dedit.
dicēs: **H**ade citius t' eā sup iacētis corp'
proijce. **P**errexit itaq; dyacon' atq; ad
Gothū introgressus benedictā aquā sup
mēbra illius asperxit: res mira t' rebemēs-
ter stupēda: mox vt aqua benedicta Go-
thi corā cōtigit ita hominis fractura soli
data est t' saluti pistine corā restituta vt
hora eadē de lecto surgeret t' ascēso equo
ita cepit iter agere ac si nullā vnq; lesionē
corpis pertulisset. **F**actiq; est vt qui san-
cto viro fortunato pueros cū precio redde-
re obediētē subiectus: noluit. eos sine p-
cio: pene subactus: donauit.

His igit expletis studebat adhuc
senex de eo t' alia narrare. **S**z qā
nōnulli aderāt: ad quos exhortā-
dos occupabāt. **I**aq; diei tardior hora in-
cubuerat: venerabilis Fortunatū facta mi-
hi audire nō licuit: que audire si liceat: sp-
volo. **S**ed die alia isdem senex rē de illo
magis mirabilē narrauit: dicens.

Headē Tuderina vrbe marcel-
linus quidā bone actionis vir cū
duabus sorozib' suis habitabat:
qui eueniēte molestia corpis ipso sacratis-
simo vespascente iam sabbato pascali de-
functus est. **C**ui' corpus: cū longius esset
efferendū: die eodem sepeliri nō potuit.
Cūq; mora esset tēporis ad explendū de-
bitū sepulture: sorozes eius morte eius af-
flicte: accurrerūt flētes ad venerabilē For-
tunatū eius magnis vocibus clamare ce-
perunt. **S**cimus quia apostolorū vitā te-
nes: leprosos mundas: cecos illuminas:
veni t' resuscita mortuū nostrū. **Q**ui mox
vt earū fratē cognouit defunctū: flere et
ple etiā de morte eius cepit: eiusq; respon-

dere dicens. **R**ecedite t' hec dicere noli-
te: quia iussio omnipotētis dei est: cui cō-
traire nullus hominū potest. **I**llis itaq;
discedētibus tristis ex morte eius mansit
episcopus. **S**ubsequēte autem die dñico
ante exurgētis lucis crepusculum: vocas-
tis duobus dyaconis suis perrexit ad do-
mum defuncti: accedētq; ad locū: vbi cor-
pus iacebat exanime: ibi se in orationem
dedit. **E**xpleta autē prece surrexit t' iuxta
corpus defuncti sedit: non autē grādū vo-
ce defunctū per nomē vocauit: dicēs. **F**ra-
ter marcelle. **I**lle autē: ac si leniter dormi-
ens: ad vicinā vocē quīs modica fuisset:
curat': statim oculos aperuit: atq; ad Epi-
scopū respiciēs dixit. **Q**uid fecisti: qd
fecisti? **C**ui episcopus rēdit dicēs. **Q**uid
fecit? **I**t ille ait. **D**uo hesternō die vene-
runt qui me eiiciētes ex corpore in bonis
locū duxerunt. **H**odie autē intus missus
est: qui dixit. **R**educite eū quia Fortuna-
tus Episcopus in domū eius venit. **Q**ui
bus verbis expletis mox ex infirmitate cō-
ualuit t' in hac vita diutius māsit. **H**ec ta-
men credendū est quia locū quem accepe-
rat: perdidit: quia dubiū non est: qd inter-
cessoris sui precibus potuit post mortem
melius viuere: qui ante mortē studuit om-
nipotēti deo placere. **S**ed cur multa de
eius vita dicimus: cū nuncusq; ad corpus
illius tot virtutū documēta teneam'. **D**e
moniacos quippe absoluerē: regros cura-
re: quotiens ex fide expetit: vt viuus con-
sueuerat: hoc indefinenter facere t' apud
mortua sua ossa perseverat. **S**ed libet pe-
tre adhuc ad valerie prouincie ptes: nar-
nationis mee verba reducere: de quibus
me extimia valde miracula ex ore venera-
bilis Fortunati: cuius nō longe superius
memoriā feci: contigit audisse: qui crebro
ad me nuncusq; veniens dñi facta mihi ve-
terum narrat: noua refectione me satiat.

De Martyrio monacho:
provincie Valerie.

Capitulum. XI.

Quidam nūc in eadē prouincia
 Marryrius noīe: deuotus val
 de omnipotentis dei famul⁹ ex
 titit: qui et hoc de virtutibus
 suis testimonij signū dedit. Dum quadaz
 die fratres illius panē subcineritiū fecis
 sent: atq; obliiti essent crucis signū impo
 nere: sicut in hac prouincia crudi panes si
 gno signari solēt: et per quadras quattuor
 or partiti videant: idē dei famulus affuit:
 eisq; referētibz signatū nō fuisse cognos
 uit. Cūq; iam panis ille prius esset et ci
 neribus cooperitus: dixit: Quare hūc mi
 nime signastis? Qui hec dicens: Signū
 crucis digito p̄ra prunā fecit: quo signā
 te prius immēsum crepitū panis dedit:
 ac si ingēs in ignib⁹ olla crepuisset. Qui
 dū coctus postmodū fuisse: ab igne sub
 tractus: ea cruce signatus inuentus est:
 quā non cōtractus: sed fides fecerat.

**De Seuero presbytero eius
 dem prouincie: Cap. XII.**

In eo etiā loco iterorina vallis
 dicit: que a multis verbo rusti
 co interocrina nominat. In qua
 erat quidā vir vite venerabilis:
 valde admirabilis noīe Seuerus: eccle
 sie beate Marie dei genitricis et semp vir
 ginis: sacerdos. Hunc cū quidā paterfa
 milias ad extremū venisset: diē: missis cō
 cite nūcijs rogauit: vt ad se quātocius pos
 set venire: suisq; oratiōibus p̄ peccatis
 eius intercederet vt acta de malis suis pe
 nitētia: solutus culpa: de corpore exiret.
 Qui videlicet sacerdos: inopināte cōri
 git: vt ad putandā vineā esset occupat⁹:
 atq; ad se veniētibus diceret. Antecedite
 ecce ego vos subsequē. Cūq; videret sibi in
 eodē opere parū aliquid superesse: paulu
 lū morā fecit: vt opus quod minimū resta
 bat expleret. Quo expleto cepit ad egrū
 pergere: cū vero in itinere occurrētes hī
 qui prius venerāt: obuiā facti sunt: dicen
 tes: Pater quare tardasti: noli fatigari:
 quā iam defunctus est? Quo audito ille
 cōtremuit: magnisq; vocib⁹ se interfecto

rē illius clamare cepit. Flens itaq; perue
 nit ad corpus defuncti: seq; corā lecto illi
 us cū lachrymis in terrā dedit. Cūq; iam
 vehemēter fletet: in terrā caput tonderet
 seq; reū mortis illius clamaret: repēte is
 qui defunctus fuerat: animā recepit. Ad
 cū multi qz circūstabant aspicerēt: adma
 ratiois vocibus emissis ceperūt amplius
 flere p̄re gaudio. Cūq; eum requirerent:
 vbi fuerit: vel quomō redisset: ait: Tētri
 valde erāt hoīes qui me ducebāt: ex quo
 rū ore ac naribus ignis exibat: quē tolera
 re non poterā. Cūq; per obscura loca me
 ducerēt: subito pulchre visionis iuuenis
 cū alijs nobis eūtibz obuiam factus est:
 qui me trahētibus dixit: Reducite illuz:
 quia Seuerus p̄sbyter plangit. Eius enī
 lachrymis dñs eum donauit. Qui scilicet
 Seuerus prius de terra surrexit: et
 qz penitentiā agenti opem sue intercessio
 nis prebuit. Et dū per dies septē de pers
 petratis culpis penitentiā eger rediuit⁹
 ageret: octaua die letus de corpore exiuit
 Perpende queso hūc de quo loquimur:
 Seuerū: quē dilectū dñs accendit: quem
 cōristari nec ad modicū pertulit.

Petrus.

Quā miranda sunt valde que dicit:
 que me inuenio nūc usq; latuisse.
 Sed quid esse dicimus: qz modo
 tales viri nequeūt inueniri?

Gregorius.

Sed petre multos tales in hoc se
 culo nec mō deesse existimo: neq;
 enim si talia signa nō faciūt: ideo
 tales nō sunt. Alite namq; vera estimatio
 in virtute est operum: non in ostensioe si
 gnoz. Nam sunt pleriq; qui et si signa nō
 faciunt: signa tamen faciētibus dispares
 non sunt.

Petrus.

Ade mihi rogo hoc ostēdi potest
 qz sint quidā qui signa nō faciūt:
 et tamen signa faciētibus dissimila
 les non sunt.

Gregorius.

Anquid nā nescis quoniam Paulus apostolus Petro apostolorū primo in principatu Apostolico frater est.

Petrus.

Scio plane nec dubitū est: quia et si minimus omnium apostolorū: plus tamen omnibus laborauit.

Gregorius.

Quod bene ipse reminisceris: Petrus super mare pedibus ambulauit. Paulus in mari naufragius pertulit: et in vno eodemque elemento: ibi Paulus ire cum nauī non potuit: ubi Petrus pedibus iter fecit. Aperte igitur constat: quia cum virtusque virtus fuerit dispar in miraculo: virtusque tamen meritū dispar non est in celo.

Petrus.

Placet: fateor omnino quod dicis. Ecce enim aperte noui: quia vita et non signa querenda sunt. Sed quoniam ipsa signa que sunt bone vite testimonium ferunt. Quæro te adhuc si qua sunt: referas: ut eiurientem me per exempla bonorum pascas.

Gregorius.

Vellem tibi in laudibus redemptoris de viri venerabilis Benedicti miraculis aliqua narrare: sed ad hec explenda hodiernum tempus video non posse sufficere. Libertus itaque hec loquimur si aliud exordium sumamus.

Explicit liber primus dialogorum beati Gregorij.

Sancti Gregorij pape dialogorum liber secundus: de vita et miraculis sancti Benedicti: feliciter incipit.

De ortu: moribus: ac conuersatione sancti Benedicti: Capitulum I.

Hic vir vite venerabilis Benedictus: dei gratia et nomine ab ipso sue puericie tempore cor gerens senile. Etate quippe moribus transiens: nulli voluptati animū dedit: sed dum in hac terra adhuc esset quo temporaliter libere uti potuisset: desperit iam quasi aridū mundū cum flore. Qui liberio genere ex provincia Nursie exortus. Rome liberalibus litterarū studiis traditus fuerat. Sed cum in eis multos ire per abrupta viciorum cerneret eū quē quasi ingressum mundi posuerat retraxit pedē: ne si quid de scientia eius attingeret: ipse quoque postmodum in inane precipitiū totus irer. Despectis itaque litterarū studiis: relicta domo: rebusque patris: soli deo placere desiderans: sancte conuersationis habitū quesuit. Accessit igitur scienter nesciens et sapienter indoctus. Huius ego omnia gesta non didici: sed pauca que narro: quatuor discipulis illius referentibus agnouī. Constitatio seque reuerēdis simo valde viro: qui ei in monasterij regimine successit. Galetano quoque qui annis multis Latranensi monasterio presuit. Simplicio qui congregationē illius post eū tertius rexit. Donozato etiā qui nunc adhuc celle eius in qua prius conuersatus fuerat: presit.

De Capisterij fracti reparatione: Cap. II.

Hic itaque cum iam relictis litterarū studiis petere deferta decreuisset: nutrix que hunc artius